

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC TRONG ĐÀO TẠO DIỄN VIÊN MÚA Ở CÁC TRƯỜNG VĂN HÓA NGHỆ THUẬT THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC CHO NGƯỜI HỌC

NGUYỄN VĂN QUANG*

Ngày nhận bài: 28/06/2017; ngày sửa chữa: 30/06/2017; ngày duyệt đăng: 05/07/2017.

Abstract: Innovation of methods of training dance performers at Culture and art schools towards developing learner's competence is to promote the positive and creativeness of learners in cognition and to sharp professional competence for learners. The article proposes some solutions to innovate training methods of dance performers at Culture and art schools towards developing learner's competence in terms of awareness, teaching methods, material facilities, etc.

Keywords: Innovation in teaching methods, dance performers, competence development.

1. Đặt vấn đề

Nghị quyết Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ tám (khóa XI) xác định: “Chuyển mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học... Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học theo hướng hiện đại; phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức, kỹ năng của người học khắc phục lối truyền thụ áp đặt một chiều, ghi nhớ máy móc. Tập trung dạy cách học, cách nghĩ, khuyến khích tự học, tạo cơ sở để người học tự cập nhật và đổi mới tri thức, kỹ năng, phát triển năng lực (PTNL)” [1; tr 120]. Đây là chủ trương lớn của Đảng trước đòi hỏi khách quan, cấp bách của sự nghiệp GD-ĐT nói chung, công tác đào tạo (ĐT) diễn viên múa ở các trường văn hóa nghệ thuật nói riêng.

ĐT diễn viên múa ở các trường văn hóa nghệ thuật theo hướng PTNL cho người học là quá trình tổ chức, điều khiển, kiểm tra, đánh giá hoạt động ĐT của nhà trường hướng tới mục tiêu PTNL cho người học, đáp ứng yêu cầu của các đoàn nghệ thuật và xã hội. Đổi mới phương pháp dạy học (PPDH) trong ĐT diễn viên múa theo hướng PTNL cho người học, trực tiếp tạo nên chất lượng ĐT, đáp ứng nhu cầu của các đoàn nghệ thuật, góp phần nâng cao chất lượng ĐT của các trường văn hóa nghệ thuật hiện nay. Tuy nhiên, những năm qua, phương pháp dạy và học các môn học trong ĐT diễn viên múa ở các trường văn hóa nghệ thuật còn chưa thực sự đổi mới theo hướng PTNL cho người học; việc thực hiện bài dạy lý thuyết

và thực hành các loại hình nghệ thuật múa chưa hướng tới mục tiêu chủ yếu là PTNL sẵn có của người học; người dạy và công tác quản lý còn lúng túng trong chỉ đạo và vận dụng các PPDH hiện đại. Để khắc phục những hạn chế bất cập đó, cần có các biện pháp quản lý nhằm chỉ đạo đội ngũ giảng viên sử dụng PPDH theo hướng hiện đại, tạo nên sản phẩm có chất lượng, đáp ứng tốt hơn nhu cầu của các đoàn nghệ thuật.

2. Biện pháp đổi mới PPDH trong ĐT diễn viên múa theo hướng PTNL cho người học

Thực tiễn quản lý ĐT cho thấy, để đổi mới PPDH trong ĐT diễn viên múa theo hướng PTNL cho người học ở các trường văn hóa nghệ thuật cần thực hiện tốt một số biện pháp sau:

2.1. Về nhận thức: Các chủ thể quản lý ĐT và đội ngũ giảng viên cần nhận thức rằng, dạy học không chỉ mang tính khoa học mà còn mang tính nghệ thuật, tạo sự kích thích, định hướng và hướng dẫn; vì vậy, muốn đổi mới PPDH trong ĐT diễn viên múa cần có định hướng đúng và tiến hành đồng thời nhiều nội dung, cụ thể như: tuyên truyền nâng cao nhận thức của người dạy và người học về sự cần thiết phải đổi mới PPDH là yêu cầu khách quan của quá trình ĐT; có đổi mới PPDH mới nâng cao chất lượng ĐT, đảm bảo sự tồn tại, phát triển của nhà trường và người học, từ đó kích thích, động viên, tạo động lực cho thầy và trò cùng thực hiện việc đổi mới PPDH.

* Trường Cao đẳng Múa Việt Nam

Bên cạnh đó, trong dạy học múa cần tập trung đổi mới cách dạy của thầy theo hướng làm thay đổi tính chất hoạt động nhận thức của người học: chuyển từ tái hiện sang sáng tạo, tức là phải chuyển phương pháp thầy đọc - trò ghi trong quá trình dạy học ở trên lớp, dẫn đến hoạt động trí tuệ của người học chủ yếu là ghi nhớ và tái hiện sang tăng cường các PPDH tích cực, sáng tạo nhằm tích cực hoá hoạt động học tập của người học, làm thay đổi chất lượng hoạt động trí tuệ, phát triển trí thông minh và tính sáng tạo của họ. Đổi mới phương pháp dạy của thầy sẽ kéo theo đổi mới phương pháp học của trò; vì vậy, người học cần đổi mới phương pháp học tập, đặc biệt là bồi dưỡng năng lực tự học, tự nghiên cứu; chuyển từ học tập thụ động sang học tập tích cực, chủ động, sáng tạo; từng bước chuyển PPDH theo hướng biến quá trình ĐT thành quá trình tự ĐT, biến quá trình dạy học thành quá trình tự học. Trong các phương pháp học tập thì phương pháp tự học là then chốt, tự học không chỉ ở nhà mà ngay cả trên lớp có sự hướng dẫn của người dạy; điều quan trọng là cần phát huy tự học sáng tạo kết hợp với tự học tái hiện một cách hợp lí.

2.2. Đổi mới cách dạy học lí thuyết và thực hành múa theo hướng PTNL của người học. *Đổi mới dạy và học lí thuyết* chính là đổi mới quan hệ thầy - trò trong dạy học theo hướng chuyển từ quan hệ “thầy là trung tâm - trò thụ động nghe và ghi chép” chuyển sang hướng “dạy học lấy người học làm trung tâm” - trò tích cực, chủ động trong lĩnh hội tri thức, phát huy năng lực tự học, tự nghiên cứu của người học, hạn chế việc đọc - chép bài trên lớp. Cụ thể là: trong giờ học trên lớp người dạy thường xuyên sử dụng các phương pháp nêu vấn đề, giải thích, phân tích, trao đổi, ra bài tập ngắn và tổ chức học theo nhóm, thảo luận nhóm... Trên cơ sở đó, người học tích cực tham gia trao đổi, thảo luận nội dung bài học, chuyển hóa nhận thức nội dung lí thuyết từ sách vở, từ của thầy và bạn thành kiến thức của bản thân, nâng cao hiệu quả chiếm lĩnh các kiến thức chuyên ngành.

Trong đổi mới cách dạy và học thực hành múa: Ví dụ đối với chuyên ngành múa dân gian dân tộc, giảng viên lên kế hoạch giảng dạy của năm học, sau đó soạn giáo án cho từng tiết dạy và yêu cầu học sinh, sinh viên trước khi lên lớp phải nghiên cứu giáo trình, chủ động tìm hiểu thêm kiến thức văn hóa vùng miền qua các tài liệu bằng, đĩa hình và các thông tin khác trên mạng Internet,... chủ động tập luyện các kĩ năng,

kĩ xảo theo nội dung bài dạy, nhất là những bài tập và có tính kĩ thuật cao. Hoạt động của người dạy và người học trong đổi mới PPDH múa dân gian Việt Nam theo tiếp cận năng lực thể hiện ở bảng sau:

Hoạt động của người dạy	Hoạt động của người học
Nêu nội dung bài dạy, định hướng gợi ý học tập cho người học	Nghiên cứu, tìm hiểu, chuẩn bị nội dung bài học
Quan sát hành động của người học trong học tập	Báo cáo kết quả chuẩn bị nội dung bài học về lí thuyết và thực hành
Làm mẫu, phân tích cụ thể, chi tiết, hướng dẫn động tác kĩ thuật	Tiếp thu, thực hiện theo hướng dẫn
Phân chia người học thành các nhóm	Luyện tập theo nhóm
Chỉnh sửa, rút kinh nghiệm	Thực hành bài tập
Dụng bài thi	Thực hiện bài thi

Bên cạnh nhiệm vụ truyền đạt khối lượng kiến thức là chất liệu múa cơ bản và luyện cho học sinh, sinh viên thể hiện rõ nét đặc trưng và phong cách múa của từng dân tộc, giáo viên phải chủ động phát hiện nhân tài để có hình thức bồi dưỡng, ĐT hạt nhân, đồng thời phải biết phát huy sở trường cá nhân để học sinh, sinh viên có điều kiện được thể hiện tài năng của mình. Trong quá trình tập luyện, giáo viên cần tăng cường các bài tập thực hành ở nhiều hình thức khác nhau để học sinh, sinh viên được cọ xát, tức là thực hiện tốt nguyên lí “học đi đôi với hành”, tăng cường tập luyện các kĩ năng, kĩ xảo thực hành nghề nghiệp, nhất là những bài tập có tính kĩ thuật để sau khi tốt nghiệp ra trường làm diễn viên ở các đoàn nghệ thuật thì các em có thể hòa nhập nhanh chóng và thích nghi tốt với nhiệm vụ mới, năng động sáng tạo đáp ứng yêu cầu của các đoàn nghệ thuật và xã hội.

Ngoài giờ lên lớp, giáo viên cần tổ chức các trò chơi dân gian, các cuộc thi tìm hiểu về nghệ thuật múa dân tộc giúp học sinh, sinh viên hiểu sâu về kiến thức chuyên ngành bằng cách đưa ra hệ thống câu hỏi để học sinh, sinh viên trả lời, thực hiện động tác ngay trong lớp hoặc tổ chức thi giữa các lớp, các khóa với nhau nhằm kích lệ động viên tinh thần học tập đồng thời củng cố thêm kiến thức cho các em. Tăng cường sử dụng các phương tiện kĩ thuật hiện đại vào dạy học nhằm cung cấp cho người dạy, người học những công cụ dạy và học mới năng suất và có hiệu quả cao hơn. Chính vì có phương tiện kĩ thuật hiện đại đòi hỏi người thầy phải sử dụng các phương pháp mới, kĩ năng mới một cách tương thích.

Đổi mới PPDH cần tăng cường mối quan hệ giữa trí tuệ và tâm hồn, giữa tư duy và cảm xúc trong dạy học, tức là người thầy khi dạy học không chỉ chú ý đạt được mục tiêu về kiến thức, kĩ năng mà còn phải làm sao để chuyển nhận thức thành thái độ, niềm tin và hành vi tích cực của người học.

2.3. Quán triệt và thực hiện hiệu quả các yêu cầu đổi mới PPDH trong ĐT diễn viên múa theo hướng PTNL cho người học. Chủ thể quản lí ĐT diễn viên múa phải lập kế hoạch để tổ chức, chỉ đạo, kiểm tra, giám sát và đánh giá việc thực hiện kế hoạch đổi mới PPDH với mục tiêu nhằm tích cực hóa hoạt động học lí thuyết và luyện tập các bài thực hành của người học, phát huy năng lực tự học, tự nghiên cứu của họ.

Xây dựng, phát triển đội ngũ giáo viên, giảng viên có đủ năng lực chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm đáp ứng yêu cầu đổi mới PPDH. Tăng cường hướng dẫn học sinh, sinh viên đổi mới phương pháp học tập, đặc biệt là kĩ năng tự học, tự nghiên cứu; giúp họ tích cực, chủ động sáng tạo trong phát hiện và giải quyết vấn đề để chiếm lĩnh tri thức mới, tự hình thành, phát triển kĩ năng mới, nhất là kĩ năng tự đánh giá năng lực bản thân.

Tăng cường hoạt động tổ chuyên môn, phối hợp chặt chẽ giữa giảng viên bộ môn, giáo viên chủ nhiệm và các đoàn thể trong trường, đổi mới quản lí dạy và học, tăng cường quản lí chặt chẽ hoạt động học tập của học sinh, sinh viên. Hàng năm tổ chức các cuộc thi giảng viên giỏi để họ có cơ hội trao đổi rèn luyện kĩ năng sư phạm; bố trí ít nhất mỗi giảng viên được dự giờ một lần trong một học kì để đánh giá chất lượng giảng dạy.

Đổi mới công tác quản lí, tăng cường kiểm tra, đánh giá rút ra bài học kinh nghiệm; tổ chức viết sáng kiến, kinh nghiệm về dạy và học để phổ biến thực hiện. Tổ chức sơ kết, tổng kết phong trào đổi mới PPDH, nhân rộng những cách làm hay, biểu dương khen thưởng những cá nhân tích cực và thực hiện có hiệu quả đổi mới PPDH.

2.4. Đảm bảo điều kiện thực hiện đổi mới PPDH trong ĐT diễn viên múa theo hướng PTNL cho người học. Để thực hiện nội dung và yêu cầu đổi mới PPDH của người dạy và người học, trước hết lãnh đạo và giáo viên, giảng viên nhà trường phải nhận thức đầy đủ, sâu sắc và quyết tâm thực hiện việc đổi mới PPDH; đồng thời nâng cao được nhận thức cho học sinh, sinh viên về động cơ và thái độ học tập cũng như

sự cần thiết phải đổi mới phương pháp học tập, tạo được niềm tin hứng thú trong học tập.

Giáo viên, giảng viên phải không ngừng nâng cao trình độ về mọi mặt, đặc biệt là nghiệp vụ sư phạm trong đó phải nắm vững và biết lựa chọn PPDH tích cực vận dụng một cách linh hoạt vào thực tế; người dạy phải có lòng yêu nghề, tâm huyết với nghề nghiệp và trách nhiệm với học sinh, sinh viên. Đảm bảo đủ các điều kiện về cơ sở vật chất, phương tiện thiết bị dạy học, tài liệu giảng dạy, học tập và kinh phí cho việc đổi mới PPDH. Đầu tư nâng cấp cơ sở vật chất, thiết bị dạy học theo hướng chuẩn hoá, hiện đại hoá để đáp ứng yêu cầu đổi mới PPDH; bổ sung các loại giáo trình, sách báo, tạp chí, tạo điều kiện cho giáo viên, giảng viên và học sinh, sinh viên có tài liệu sử dụng trong dạy và học; bên cạnh việc động viên khuyến khích cần phải có cơ chế quản lí để giảng viên tích cực tham gia đổi mới PPDH trong ĐT diễn viên múa.

3. Kết luận

Biện pháp chủ yếu của đổi mới PPDH trong ĐT diễn viên múa ở các trường văn hóa nghệ thuật theo tiếp cận năng lực, chính là chủ thể quản lí cần giáo dục nâng cao nhận thức của người dạy và người học về sự cần thiết phải đổi mới PPDH để nâng cao chất lượng ĐT, đảm bảo sự tồn tại phát triển của nhà trường và người học. Đồng thời, tập trung đổi mới cách dạy học lí thuyết và thực hành múa theo hướng PTNL của người học, quán triệt và thực hiện hiệu quả các yêu cầu và đảm bảo điều kiện cơ sở vật chất, thiết bị kĩ thuật dạy học hiện đại phục vụ đổi mới PPDH,... đó là cơ sở để sản phẩm ĐT có đủ năng lực thực hành nghề nghiệp, đáp ứng đòi hỏi của nhà trường, các đoàn nghệ thuật và xã hội. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam (2013). *Văn kiện Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ tám (khóa XI)*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [2] Thủ tướng Chính phủ (2011). *Quyết định số 1243/QĐ-TTg ngày 25/07/2011 về việc phê duyệt Đề án “Đổi mới và nâng cao chất lượng đào tạo của các trường văn hóa nghệ thuật giai đoạn 2011-2020”*.
- [3] Trường Cao đẳng Múa Việt Nam (2007). *Đào tạo diễn viên múa trong thời kì phát triển và hội nhập - Vấn đề và giải pháp*. Kỷ yếu Hội thảo khoa học.
- [4] Vũ Dương Dũng (2011). *Đào tạo nghệ thuật biểu diễn múa trong đời sống hiện nay*. Đề tài nghiên cứu khoa học cấp Bộ, Trường Cao đẳng Múa Việt Nam.
- [5] Đỗ Thị Thu Hằng (2017). *Dạy học Múa dân gian Việt Nam theo tiếp cận năng lực*. Đề tài nghiên cứu khoa học cấp cơ sở, Trường Cao đẳng Múa Việt Nam.